1

Hvad virker egentlig mod fattigdom?

Alder 14–17 · 60 minutter

Illustration af Noemí Villamuza, fra Trækvinden · © Noemí Villamuza

Historien · *Trækvinden*

Abril elsker at lukke øjnene og lade fantasien arbejde, og en dag står hun pludselig midt i et øde afrikansk landskab. Hun ser en kvinde stige af en rutebil i udkanten af en landsby. Det er Wangari, der er kommet hjem efter mange års studier i udlandet, men hvor der før stod træer, er der nu kun tør og nøgen jord. Søerne er tørret ud, børnene er tynde, og kvinderne må gå længere og længere efter brænde og vand. Næste morgen går Wangari til skoven med de ældste træer og finder syv små spirer, som hun planter i sin have. Først vil den gamle kone overfor være med, siden flere og flere kvinder, mens mændene kalder det spildt arbejde. Kvinderne bygger telte af stofstykker til frøene, og Wangari opsøger både ejeren af savværket og de lokale myndigheder. Hele vejen kommenterer Abril historien, mens hun digter den. Bogen er inspireret af Wangari Maathai fra Kenya, der grundlagde Green Belt-bevægelsen.

Skrevet af Ricardo Alcántara · Illustreret af Noemí Villamuza

Spørgsmål til diskussion

Wangari skriver en liste til embedsmanden: bolig, skoler for voksne, læger, medicin og kooperativer, så kvinderne kan eje jorden. Hvorfor handler hendes plan om meget mere end træer?

Læringsmål

- Forklare, hvordan en fattigdomscirkel kan gå i arv fra én generation til den næste, med mindst 3 sammenhængende årsager.
- Vurdere to virkelige programmer mod fattigdom (kontantoverførsler og mikrolån) ud fra fælles kriterier.
- Foreslå en realistisk lokal plan i 3 punkter, der kan mindske fattigdom, og pege på, hvem der kunne modsætte sig den.

Du skal bruge

- To udprintede faktakort om programmerne (Bolsa Família, Brasilien; Grameen Bank, Bangladesh)
- Kriterieskema (omkostninger, rækkevidde, effekt for børn, retfærdighed, risici)
- Post-its i to farver
- Tavle

Nøgleord

fattigdomscirkel — når fattigdom skaber problemer, som gør det svært at komme ud af fattigdommen, ofte over flere generationer

betinget kontantoverførsel — penge, der gives til familier, hvis de opfylder betingelser, fx at børnene går i skole

mikrolån — meget små lån til mennesker, der ikke kan låne i almindelige banker

politik — en handlingsplan fra en regering eller organisation

belæg — fakta eller data, der viser, om noget er sandt eller virker

afvejning — at give afkald på én ting for at opnå en anden

social sikring — offentlig støtte som pension, børnetilskud eller dagpenge

Kobling til fagene

Natur/teknologi: Sundhed, ernæring og børns udvikling; hvordan dårligt helbred påvirker læring.

Geografi: Udviklingsindikatorer og global ulighed; casestudier fra Brasilien og Bangladesh.

Samfundsfag: Statens, de velgørende organisationers og borgernes rolle; udformning og evaluering af politik.

Matematik: Fortolke procenter og rater; sammenligne programmers omkostninger og rækkevidde.

Sprog: Overbevisende tale og struktureret argumentation (påstand, belæg, forklaring).

UNESCO-kompetence i uddannelse for bæredygtig udvikling: Strategisk kompetence

Trin i undervisningen

Cirklen på tavlen · 10 minutter

Lærer

- Skriv »lav indkomst« i en cirkel på tavlen, og spørg: hvad kan lav indkomst føre til? Byg en cirkel med pile: dårlig ernæring → sygdom → mistet skolegang → lavtlønnet arbejde → lav indkomst.
- Fortæl: omkring 1 ud af 5 børn i verden lever i ekstrem fattigdom (UNICEF og Verdensbanken), og børn rammes hårdest, fordi de første år former resten af livet.
- Spørg: hvor i cirklen kunne vi bryde den?

Elever

- Foreslå led i cirklen.
- Markér med en post-it, hvor du ville prøve at bryde cirklen.

Programevaluatorer · 22 minutter

Lærer

- Del de to faktakort ud. Bolsa Família: Brasilien giver jævnligt kontanter til familier med lav indkomst, hvis børnene går i skole og kommer til helbredstjek; programmet når ud til millioner af husstande. Grameen Bank: grundlagt af Muhammad Yunus i Bangladesh; banken låner små beløb ud uden sikkerhed, mest til kvinder; Yunus og banken delte Nobels fredspris i 2006.
- Grupperne giver hvert program point på kriterieskemaet (1–5) og skal give belæg eller et spørgsmål til hver score.
- Gør opmærksom på, at belæggene kan pege i forskellige retninger (fx debatten om renterne på mikrolån), og at det er normalt i virkelig politik.
- Hver gruppe fremlægger sit stærkeste argument for og imod ét program.

Elever

- Læs begge kort, og understreg fakta, der viser effekt.
- Giv point for hvert kriterium, og begrund det på én linje.
- Afgør, hvilket program der ville bryde cirklen flest steder, og hvorfor.

Missionen: »🏛️ Mayor for a Day« (borgmester for en dag) · 18 minutter

Lærer

- Introducér missionen, og sæt en tidsgrænse på 12 minutter til »Do«-trinnet: én årsag til lokal fattigdom og en plan i 3 punkter.
- Mind eleverne om at bruge idéer fra evalueringen (betingelser, målretning, omkostninger) og at tænke over, hvem der kunne modsætte sig.
- Vælg to grupper, der skal pitche deres plan på 60 sekunder.

Elever

- Læs »Spark«, og vælg én lokal årsag (fx boligudgifter, mangel på job, transport).
- Skriv en plan i 3 punkter.
- Pitch den »som borgmester«, eller lyt, og stil ét udfordrende spørgsmål.

Hvem modsætter sig, og hvorfor? · 10 minutter

Lærer

- Stil missionens »Reflect«-spørgsmål højt: hvem kunne modsætte sig denne plan, og hvorfor?
- Giv exitkortet.

Elever

- Nævn én gruppe, der kunne modsætte sig, og én måde at vinde den over på.
- Besvar exitkortet.

Exitbillet

Vælg ét program mod fattigdom. Giv én styrke og én begrænsning med en begrundelse.

Eksempel på svar: Bolsa Família: en styrke er, at kontanter knyttet til skolegang tager fat på både indkomst og uddannelse på én gang; en begrænsning er, at det afhænger af, at der er skoler og klinikker i nærheden, så det når færre mennesker i afsides områder.

Derhjemme

Eleverne spørger en voksen derhjemme, hvilken støtte der fandtes, da de var unge (skolemad, børnetilskud, sundhedsvæsen), og om den gjorde en forskel – og fortæller om én ting, de fandt ud af, i næste lektion.

Undervisningsdifferentiering · Støtte

- Giv en delvist udfyldt cirkelmodel og et kriterieskema med sætningsstartere.
- Sæt eleverne sammen to og to til pitchen, så én fremlægger og én holder noterne.

Undervisningsdifferentiering · Udfordring

- Find ud af, hvad »målretning« betyder i socialpolitik, og om universel eller målrettet støtte er mest retfærdig.
- Sammenlign Verdensbankens internationale fattigdomsgrænse med dit eget lands mål for fattigdom.

Succeskriterier

- Jeg kan forklare en fattigdomscirkel med sammenhængende årsager.
- Jeg kan vurdere et program med belæg, ikke kun med holdninger.
- Jeg kan foreslå en realistisk plan og forudse modstand.

Håndtér med omtanke

Nogle elever i klassen lever måske med få penge lige nu. Bed aldrig eleverne beskrive deres eget hjem, indkomst eller ejendele; brug i stedet den opdigtede person. Hold fast i budskabet om, at fattigdom handler om uretfærdige chancer – ikke om, at folk er dovne eller mindre kloge – og sørg for, at ingen bliver bedt om at sige, hvilken gruppe de selv hører til.

Gratis online, uden konto

- Se missionsvideoen til Verdensmål 1: **eco-heroes.org/da/sdg/1/**
- Spil spilkapitlet til Verdensmål 1: **eco-heroes.org/game/?lang=da**
- Spil quizzen til Verdensmål 1: **eco-heroes.org/da/trivia/?sdg=1**
- Læs den gratis læseguide: **eco-heroes.org/da/library/traekvinden/**
- Lærerpakke til Verdensmål 1: **eco-heroes.org/da/teachers/goal-1-pack/**

Kilder

- UN — Goal 1: End poverty (på engelsk) — https://www.un.org/sustainabledevelopment/poverty/
- UNICEF — Child poverty (på engelsk) — https://www.unicef.org/social-policy/child-poverty
- World Bank — Poverty overview (på engelsk) — https://www.worldbank.org/en/topic/poverty/overview

© 2026 Eco Heroes International SL · CC BY-NC-ND 4.0 · creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/